

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Piovartsyho a sudcov JUDr. Emila Bdžocha a JUDr. Viliama Dohňanského v trestnej veci obžalovaného **R. Z.** pre **zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny** podľa § 296 Tr. zák. a iné, na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2013 o sťažnosti obvineného R. Z. proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu z 5. novembra 2013, sp. zn. PK - 1T 18/2013, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť obžalovaného R. Z. **sa z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Špecializovaný trestný súd v Pezinku (ďalej len Špecializovaný trestný súd alebo súd prvého stupňa) uznesením z 5. novembra 2013, sp. zn. PK - 1T 18/2013, rozhodol tak, že

I. Podľa § 72 ods. 1 písm. b/ a § 79 ods. 3 Tr. por. žiadosť obžalovaného R. Z. o prepustenie z väzby na slobodu zamietol a

II. Podľa § 72 ods. 1 písm. b/ a § 81 ods. 1 Tr. por. per analogiam s poukazom na článok 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článok 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd peňažnú záruku za obžalovaného R. Z. ponúknuté tetou Z. F. neprijal.

Proti tomuto uzneseniu včas podal sťažnosť obžalovaný R. Z..

V úvodnej časti odôvodnenia svojej sťažnosti podanej prostredníctvom obhajcu zrekapituloval časovú os súdnych rozhodnutí o jeho väzbe s tým, že ostatným takýmto rozhodnutím je uznesenie Špecializovaného trestného súdu zo 6. augusta 2013, sp. zn. PK – 1T 18/2013, v spojení s uznesením, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 2013, sp. zn. 3 Tost 26/2013.

V jej jadre obžalovaný upriamil pozornosť najvyššieho súdu na ustanovenie § 80 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. por. a s ním súvisiace články 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (jeho druhú vetu), (ďalej len dohovor) a článok 154c Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústava). V súvislosti s nimi poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. apríla 2005, sp. zn. 1 Toš 60/2005, a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 8. októbra 2004, sp. zn. I. ÚS 100/04.

Konštatoval, že v súlade so zákonom a uvedeným ustanovením Dohovoru ponúkol ako náhradu za väzbu peňažnú záruku vo výške 40 000 €, eventuálne v primeranej výške určenej najvyšším súdom s tým, že po zákonom poučení a v súlade s Trestným poriadkom túto zloží jeho teta Z. F. zo svojho bankového účtu, na ktorom sa nachádza 78 244,92 €.

Vyslovil, že v prípade jeho prepustenia z väzby na slobodu súd bude môcť verifikovať a preveriť, či sa bude zúčastňovať na úkonoch trestného konania, či sa zdržiava na adrese trvalého pobytu alebo orgánom činným v trestnom konaní uvedenej adrese, či bude pôsobiť na svedkov, znalcov alebo spoluobvinených, alebo inak mariť objasňovanie skutočností významných pre trestné stíhanie a že sa nedopúšťa žiadnej trestnej alebo inej protiprávnej činnosti, respektíve plní obmedzenia a povinnosti, ktoré by mu súd eventuálne uložil.

Súdu prvého stupňa vytkol, že ho nepodrobil testu proporcionality, t. j. či obmedzenie jeho základného práva na osobnú slobodu je ešte primerané verejnemu záujmu na riadnom priebehu trestného konania. Poukázal na to, že prvostupňový súd v napadnutom rozhodnutí konštatoval len absenciu výnimočných okolností prípadu vylučujúcich nahradenie jeho väzby a nevysvetlil existenciu závažných dôvodov, pre ktoré je jeho väzobné stíhanie nevyhnutné.

Pozornosť najvyššieho súdu upriamil aj na výpoveď svedka J. B. na hlavnom pojednávaní 5. novembra 2013, v ktorej svedok vo vzťahu k nemu uviedol, že členom zločineckej skupiny „S.“ nebol.

Obžalovaný podotkol, že vo väzbe sa nachádza už dva roky, ktorej dĺžku so zreteľom na jej dôvody, priebeh a dĺžku vyšetrovania a na doposiaľ vykonané dokazovanie na hlavnom pojednávaní označil za neprimeranú.

Na záver sťažnosti poukázal na to, že väzba ako zabezpečovací inštitút nemá sankčnú povahu, ani výchovné poslanie a nesmie byť prostriedkom na uľahčenie trestného stíhania.

Z týchto dôvodov obžalovaný navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie zrušil, prepustil ho z väzby na slobodu a rozhodol o prijatí ponúkanej peňažnej záruky, alternatívne aj za súčasného uloženia probačného a mediačného dohľadu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade sťažnosti obžalovaného R. Z. preskúmal v rozsahu § 192 ods. 1 Tr. por. správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia a zistil, že sťažnosť obžalovaného nie je dôvodná.

Prokurátor úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podal na obžalovaného R. Z. na Špecializovaný trestný súd v Pezinku 29. júla 2013 obžalobu pre trestné činy právne posúdené v bode 1/ ako zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák., v bode 2/ ako obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c/, ods. 4 písm. c/ Tr. zák. s poukazom na § 140 písm. c/ Tr. zák. a na § 141 písm. a/ Tr. zák. a v bode 3/ ako obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 4 písm. b/ Tr. zák. s poukazom na § 141 písm. a/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

1/ R. Z. je minimálne od roku 2008 členom zločineckej skupiny vystupujúcej pod názvom „S.“, ktorá ako zločinecká skupina pôsobí od roku 1999 najmä v B. a západnej

časti územia Slovenskej republiky a ktorá existuje s cieľom získania najmä finančných a iných výhod páchaním rôznej najmä násilnej a majetkovej trestnej činnosti a jej príslušníci sú zoskupení v jednotlivých úrovniach a stupňoch riadenia a organizácie vo vzťahoch nadriadenosti a podriadenosti, dlhodobo koordinovane páchajú zločiny, pričom členovia vo vyššom stupni hierarchie skupiny zadávajú členom z nižších stupňov hierarchie pokyny k páchaniu trestných činov, určujú spôsoby ich vykonania, vydávajú súhlasy s páchaním konkrétnych trestných činov, od nižšie postavených členov skupiny preberajú nezákonne získané finančné prostriedky, s časťou ktorých financujú činnosť a niektorých členov zločineckej skupiny, pričom R. Z. bol v strednej úrovni hierarchie v štruktúre časti skupiny pôsobiacej najmä v Bratislave, kde dával pokyny a koordinoval nižšie postavených členov skupiny J. P., D. T., P. B. a bol podriadeným J. B. a R. L., ktorý riadil celú zločineckú skupinu z najvyššej úrovne hierarchie, pričom R. Z. spáchal ako člen zločineckej skupiny obzvlášť závažné zločiny uvedené v bodoch č. 2/ a č. 3/,

2/ R. Z. v presne nezistený deň vo februári roku 2011 v B. na S. ulici vyhľadal E. P., matku J. P., voči ktorému bolo v tom čase vedené väzobné trestné stíhanie za zločin založenia zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a iné obzvlášť závažné zločiny spáchané zločineckou skupinou označovanou „S.“ a v čase, keď E. P. prechádzala okolo motorového vozidla, v ktorom sedel spolu s ďalšími nezistenými osobami, na ňu začal kričať, aby jej syn držal hubu a vyhrážal sa, že ak sa nestane, ona zle dopadne,

3/ R. Z. a J. P. v presne nezistený deň začiatkom decembra roku 2009 v reštaurácii C. v B. na B. ulici s úmyslom obohatiť sa o finančnú hotovosť 7 000 € od poškodeného M. B., tohto uviedli do omylu, že za predmetnú sumu mu zariadia vrátenie jeho vozidla Audi Q7, evidenčné číslo: G., ktoré bolo odcudzené dňa 30. novembra 2009 a predstierali, že to vedia zabezpečiť, v ten istý deň sa R. Z. a J. P. stretli v priestoroch objektu centra Fiat v B., na M., s nadriadeným členom zločineckej skupiny R. L., ktorý súhlasil s vykonaním trestného činu a zároveň určil, aby od poškodeného získali finančné prostriedky, a aby sa s poškodeným dohodli na inom mieste mimo B. k prevzatiu vozidla, kde by poškodenému neodovzdali vozidlo pre nesplnenie nejakej fiktívnej podmienky a peniaze si ponechajú a rozdelia a následne na to sa prostredníctvom osoby N. Z. dohodli, že poškodený M. B. im odovzdá finančnú hotovosť v areáli obchodného centra P.P., na V. ulici č. X. a vozidlo

si potom prevezme pri obchodnom centre M. v N. a takto v presne nezistenom čase J. P. a R. Z. v areáli obchodného centra P. prevzali hotovosť vo výške 7 000 € od osoby N. Z., ktorému túto hotovosť odovzdal poškodený M. B. pre vyššie uvedený účel a túto hotovosť si R. Z., J. P. a R. L. rozdelili a spôsobili tak na majetku poškodeného M. B. škodu vo výške 7 000 €.

Obžalovaný bol vzatý do väzby uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica z 8. januára 2012, sp. zn. Tp 1/2012, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. januára 2012, sp. zn. 1 Tost 1/2012, z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ Tr. por. s tým, že väzba začala plynúť 5. januára 2012.

O väzbe obžalovaného bolo postupne viackrát rozhodované, ostatný raz uznesením Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo 6. augusta 2013, sp. zn. PK – 1T 18/2013, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 2013, sp. zn. 3 Tost 26/2013, tak, že obvinený bol vo väzbe ponechaný aj naďalej a jeho sťažnosť bola zamietnutá.

Podľa § 71 ods. 1 Tr. por. obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

a/ ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,

b/ bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo

c/ bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Podľa § 81 ods. 1 Tr. por. ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/ alebo c/, môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie rozhodnúť o ponechaní obvineného na slobode alebo o jeho prepustení na slobodu aj vtedy, ak obvinený zložil peňažnú záruku a súd alebo sudca pre prípravné konanie ju prijme. Ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 2 písm. a/ až c/ alebo e/, alebo obvinený bol vzatý do väzby podľa odseku 4 alebo podľa § 80 ods. 3, možno peňažnú záruku prijať, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Obvinenému sa vždy uloží povinnosť oznámiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu zmenu miesta pobytu. So súhlasom obvineného môže peňažnú záruku zložiť aj iná osoba, ale pred jej prijatím musí byť oboznámená s podstatou obvinenia a so skutočnosťami, v ktorých sa nachádza dôvod väzby. Na dôvody, pre ktoré peňažná záruka môže pripadnúť štátu, musí sa obvinený a osoba, ktorá peňažnú záruku zložila, vopred upozorniť.

Podľa čl. 154c ods. 1 ústavy „Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

Podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru: „Každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c/ tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Najvyšší súd po preskúmaní veci zistil, že Špecializovaný trestný súd postupoval v súlade so stavom veci a zákonom, keď dospel k záveru, že aj v súčasnom štádiu trestného stíhania je v posudzovanej veci u obžalovaného naďalej dané dôvodné podozrenie, že mal spáchať skutky, pre ktoré bola na neho podaná obžaloba spôsobom v nej uvedeným a dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ Tr. por. u neho trvajú nezmenene aj naďalej.

Súd prvého stupňa v napadnutom uznesení výstižne a správne poukázal na to, že dôvodnosť podozrenia sa ani v súčasnom štádiu trestného stíhania neoslabila a podozrenie z trestnej činnosti kladenej obžalovanému za vinu svedkovia nevyvrátili, ani nespochybnili a v tejto súvislosti vyslovil aj svoje úvahy vo vzťahu k výpovedi svedka J. B..

Rovnako sa jednotlivito a v potrebnom rozsahu zaoberal aj samotnými dôvodmi väzby obžalovaného a dostatočným spôsobom vysvetlil, ktoré skutočnosti odôvodňujú záver, že tieto pretrvávajú nezmenene aj v súčasnom štádiu trestného stíhania.

Tieto úvahy prvostupňového súdu si najvyšší súd v celom rozsahu osvojil, a preto na ne v podrobnostiach odkazuje.

Napokon správne vo vzťahu k výroku v bode II. svojho rozhodnutia Špecializovaný trestný súd upriamil pozornosť na čl. 5 ods. 3 Dohovoru, ktorý obvinenému poskytuje väčší rozsah základných práv a slobôd ako Trestný poriadok a na čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, z ktorých vyplýva orgánu rozhodujúcemu o väzbe obžalovaného povinnosť preskúmať možnosti nahradenie väzby aj pri existencii dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por. ponúkanými zárukami. Nadväzne na uvedené ustanovenia a príslušné ustanovenia Trestného poriadku v súlade so stavom veci a zákonom rozhodol, keď ponuku peňažnej záruky Z. F., tety obžalovaného, neprijal.

K sťažnostným námietkam obžalovaného najvyšší súd považuje za potrebné uviesť nasledovné.

Pri rozhodovaní o väzbe a ponúknutej peňažnej záruke je potrebné prihliadať na ustanovenie § 81 ods. 1 Tr. por. (nie na § 80 Tr. por., ktorý upravuje nahradenie väzby zárukou záujmového združenia občanov alebo dôveryhodnej osoby za ďalšie správanie obvineného a nie peňažnou zárukou) a na články 154c ods. 1 ústavy a 5 ods. 3 dohovoru.

Na tieto súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí prihliadol a s týmito sa aj zaoberal. Potrebné je však uviesť, že čl. 5 ods. 3 veta druhá ako dispozitívne ustanovenie len umožňuje (...môže...) prepustenie dotknutej osoby podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví

na pojednávanie, ale takýto postup neprikazuje, nejde teda o kogentné ustanovenie tohto článku dohovoru.

Súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie na žiadosť obvineného vzhľadom na čl. 154c ústavy môže podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru nahradit' väzbu zárukou, ale len pokiaľ tým neohrozí účel väzby.

Účelom väzby je zabezpečiť osobu obvineného pre trestné konanie a výkon trestu (§ 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por.), zabrániť mu, aby maril a sťažoval uskutočnenie dôkazov (§ 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por.), prípadne chrániť spoločnosť pred dokonáním trestného činu alebo pred jeho opakovaním, či pokračovaním § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por.).

K námietkam obžalovaného opretých o citáciu týchto článkov ústavy a dohovoru najvyšší súd uvádza nasledovné.

Obžalovaný je stíhaný so zreteľom na čas a povahu skutkov, ktoré mal spáchať za mimoriadne závažné trestné činy, z ktorých dva (skutky v bodoch 1/ a 3/) boli motivované výlučne finančným prospechom. Do väzby bol vzatý pre dôvodnú obavu z konania uvedeného vo všetkých väzobných dôvodoch (§ 71 ods. 1 písm. a/, písm. b/, písm. c/ Tr. por.) okrem tých, ktoré môžu za splnenia zákonných podmienok nastať až po jeho prepustení z väzby na slobodu (§ 71 ods. 2 Tr. por.).

V posudzovanom prípade preto existuje súhrn konkrétnych skutočností nepriaznivých pre obžalovaného, ktoré jednak z hľadiska splnenia zákonných podmienok pre prijatie peňažnej záruky, ale aj z hľadiska proporcionality, teda posúdenia či obmedzenie jeho základného práva na osobnú slobodu je ešte primerané verejnemu záujmu na riadnom priebehu trestného konania, aj podľa názoru najvyššieho súdu vylučujú aplikáciu dobrodenia čl. 5 ods. 3 druhá veta dohovoru t. j. nahradenie väzby obžalovaného ponúknutou peňažnou zárukou. V tejto súvislosti je tiež potrebné zdôrazniť, že výška ponúknutej záruky ako i suma, ktorú má iná osoba na peňažnom účte nepostačujú so zreteľom na doposiaľ zistené skutočnosti na rozptýlenie obáv z konania obžalovaného uvedeného v § 71 ods. 1 Tr. por., a to ani so zreteľom jej pripadnutia štátu v prípade splnenia zákonných podmienok.

Z týchto dôvodov rozhodnutie Špecializovaného trestného súdu nepredstavuje svojvoľný zásah do osobnej slobody obžalovaného a je v súlade s požiadavkou verejného záujmu na riadnom priebehu trestného stíhania.

Riadiac sa týmito úvahami Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 25. novembra 2013

JUDr. Martin P i o v a r t s y , v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová